

NYÍRI ANTAL MINT TUDÓS ÉS PEDAGÓGUS

SZABÓ JÓZSEF

Régi tapasztalat, hogy a tanári magatartásnak, a pedagógus példaadásának igen nagy szerepe, olykor meghatározó jelentősége lehet abban, hogy miként fejlődik diákjainak személyisége, hogyan alakul egy-egy tanítványának életútja, pályája. A tanár egyéniségének hatása éppenúgy megfigyelhető és fontos a kisiskolások oktatási-nevelési folyamatában, mint a középiskolások és az egyetemi hallgatók esetében még akkor is, ha a pedagógus befolyása másképpen nyilvánul meg a különböző életkori szakaszokban. Nyilvánvaló, hogy a tanár személyiségének szerepe közvetlenebbül, ösztönösebb módon és több érzelmi motivációval valósul meg a kisiskolások gondolkodás- és magatartásformáinak kialakításában, mint az egyetemisták képzése során. A tanár – bármely iskolatípusban is tanít – nemcsak oktatómunkát végez, hanem – ismereteinek, érveinek, véleményének kifejtésével, a szóban forgó témához kapcsolódó gondolati, érzelmi megnyilvánulásaival – akarva-akaratlan nevel is. Ekképpen tud oktatott szaktárgya iránt – legalábbis szerencsés esetben – rokonszenvet, esetenként akár erős vonzalmat is ébreszteni.

Ilyen gondolatok jutottak eszembe, amikor Nyíri Antal professzor úr közelgő 90. születésnapja kapcsán tudósi és tanári tevékenységét, hatását próbálom röviden fölidézni, mégpedig úgy, ahogy azt – mint több ezer tanítványának egyike – diákjaként, majd tanszéki kollégájaként tapasztaltam, megfigyeltem.

Egyetemi hallgató koromban a diákság körében időnként szóba került a bennünket oktató tanárok olyatén minősítése, hogy közülük kit tartunk elsősorban kutató hajlamú, tudós típusú tanárnak, s kit tekintünk inkább izig-vérig pedagógusnak. Rendszerint az a vélemény alakult ki bennünk, hogy oktatóink ilyen szempontból a tudósi és a pedagógusi hajlamok, tulajdonságok bizonyos aránya szerint különböznek egymástól. Mindkét típusra meg tudtunk nevezni több, nagyon rokonszenves oktatót is. Akkor is úgy tűnt, s ma még inkább úgy látom: az lehet igazán jó egyetemi oktató, akiben a tudományos kutatás iránti erős vonzódás, szenvedély és a megszerzett tudás átadásának vágya ötvöződik. Azt hiszem, hogy e két tulajdonság viszonylag ritkán mutatkozik meg – egyformán magas színvonalon legalábbis – egy-egy tanár személyében.

Nyíri professzor urat előadásai és szemináriumi foglalkozásai alapján legtöbbször inkább igazi tudósnek tekintettük, aki olyan magával ragadó lelkesedéssel tudott bele-

feledkezni egy-egy nyelvészeti probléma tárgyalásába, hogy a figyelme olykor elterelődött arról – csengetés az egyetemen akkoriban sem volt szokásos –, hogy véget ért az óra. Lelkes magyarázatai következtében a diákok egy része nemegyszer érezte úgy, hogy tanóráin szinte elröppent az idő, s szívesen hallgatta volna még tovább is a professzor úr fejtegetéseit, melyekbe – többnyire egy-egy tájnyelvi adat iránt érdeklődve – időnként a hallgatóságot is bevonta. Jómagam először II. éves koromban jártam előadásaira, mégpedig azokra, melyeket a magyar szókészlet és a hangtörténet tárgykörében tartott. Amikor nyelvtörténeti magyarázatai során nemegyszer nyelvjárási példák is szóba kerültek, örömmel és némi rácsodálkozással fedeztem föl, hogy az anyanyelvjárásomból ismert hangtani sajátosságok és bizonyos szókészleti elemek milyen figyelemre méltók lehetnek nyelvtörténeti szempontból. Nyíri professzor úr döbentett rá arra, hogy a városiaktól és másoktól gyakran lenézett nyelvjárási jelenségek fontos értéket képvisel(het)nek, s ami nem egy hallgatótársamnak esetleg száraz példaanyag, vizsgára megtanulandó lecke volt, nekem bizonyos esetekben pusztán a hazulról hozott nyelvjárási ismereteim, nyelvi emlékeim földidézését jelentette.

Ilyen előzmények után – főképpen Nyíri professzor úr nyelvtörténeti előadásainak hatására – csakhamar nyilvánvalóvá vált előttem, hogy szakdolgozatomat nyelvjárási témakörben készítem el, ezért már az első szigorlat letétele után fölkerestem azzal a kéréssel, hogy vállalja el munkám irányítását. Ezt a vele való – tanórán és vizsgán kívüli – első találkozást, beszélgetést sohasem felejttem el, ma is élénken él emlékezetemben. Amikor előadtam kérésem lényegét, először szülőfalumról érdeklődött, majd szinte lázas sietséggel föllapozta Lőrincze Lajos–Benkő Loránd Magyar nyelvjárási bibliográfia című összeállítását, hogy megállapíthassa, vajon Nagykovácsi tájnyelvről megjelent-e valahol valamilyen közlés. Egykettőre kiderült, hogy soha senki nem írt róla, sőt a környékbeli falvak nyelvjárásával sem foglalkozott senki. A beszélgetés végén örömmel állapította meg: szerencsés körülménynek tartja, hogy szülőfalum nyelve anyanyelvjárásom, és azt is, hogy belülről ismerem a paraszti életformát, ezért szerinte nem is választhatnék jobb szakdolgozati témát, s ráadásul ezzel eltüntethetnék egy fehér foltot a magyar nyelvjáráskutatás képzeletbeli térképéről. Nyíri professzor úr szavai nagy hatással voltak rám, olyannyira, hogy hamarosan elkezdtem a különféle tájnyelvi jelenségek följegyzését.

Ettől kezdve szinte folyamatosan figyelemmel kísérte nyelvjárási gyűjtőmunkámat, sőt egy idő után arra is kíváncsi lett, hogy a nyelvészetén kívüli tantárgyakból milyen eredményt érek el. Érdeklődése ösztönzőleg hatott rám, s egyre inkább úgy éreztem, hogy nemcsak jeles tudóst tisztelhetek benne, hanem nagyszerű embert, igazi pedagógust is. Ezt az érzésemet későbbi tapasztalataim is megerősítették, hiszen mindazon hallgatókkal, akik nála írták szakdolgozatukat, és speciális kollégiumait is látogatták, mindig közvetlen emberi kapcsolatot alakított ki, s ha diákjainak valamilyen nehézségei, gondjai adódtak, mindig számíthattak megértésére, segítségére.

Annak pedig különösen örült, ha valaki szakmai kérdésben kérte ki tanácsát, véleményét. Ezért például szívesen vett részt a magyar nyelvészeti diákkör ülésein, sőt egy-egy nyelvjárási gyűjtőútra is vállalkozott. Máig emlékezetes számomra például a Kiskundorozsmán végzett magnetofonos gyűjtés, amelynek során megtanulhattuk tőle, hogy miként kell az adatközlőkkel való fölvételt jól előkészíteni, és hogyan lehet a beszélgetést jó kérdésföltevéssel irányítani. Amikor pedig az merült föl, hogy hasznos volna szülőfalumban is fölvételeket készíteni, egy alkalommal két tekerecs magnetofonszalagot kaptam tőle, hogy minél előbb elkezdhessem a gyűjtést. Jó pedagógiai érzekre vall, hogy gyűjtőmunkámról be kellett számolnom neki, s mivel sikerült jó fölvételeket készítenem, lehetővé tette, hogy a Néprajz és Nyelvtudomány soron következő számában néhány nyelvjárási szöveget tegyek közzé. Aligha szükséges részleteznem, hogy ez milyen nagy lendületet adott további munkámnak.

Hogy Nyíri professzor úr pedagógusi hajlama nemcsak vele született adottsága, hanem középiskolai tanári munkája során is formálódott, kialakulhatott, azt csak évekkel később tudtam meg. Tanári pályája – az 1930-as évek elejére jellemző rossz elhelyezkedési lehetőségek miatt – nehezen indult, de a csurgói gimnáziumban meghirdetett állás elnyerésével 1934 őszétől sikerült munkát kapnia. Egy vele készített beszélgetésben a Csurgón töltött évekre a következőképpen emlékezik vissza: „A csurgói gimnázium kitűnő intézmény volt. Csodálatos helyen állt, egy park közepén, most is ott van. A katolikus Festetics gróf alapította ezt a református gimnáziumot, hogy a Somogy megyei gyerekeknek legyen hol művelődniük. Csurgón meglehetősen nagy hagyománya volt a Csokonai-kultusznak. A gimnáziumba került jórészt Sárközi István hatalmas könyvtára. Sárközi István nagy műveltségű földesúr volt, Kazinczy barátja és Csokonai pártfogója. Csodálatos érzés volt, hogy az én kezemben is megfordulhattak azok a könyvek, amelyeket a csurgói évek alatt Csokonai is forgatott! A gimnáziumban őrizték a Csokonai-emlékeket, és a református egyház arra törekedett, hogy ez a gimnázium a tehetséges falusi gyerekeknek teremtsen művelődési központot. (Ekkoriban kezdett professzor úr nyelvjárási gyűjtéssel is foglalkozni Szennán?) Igen. Ezt a gyűjtést a Szegeden szerzett tudományos ismereteim alapján végeztem. A csurgói gimnázium vezető testülete arra biztatott, hogy válasszak valamilyen Somogy megyei nyelvészeti témát, és ha elkészülök, ők vállalják a kiadást. Így is történt. Kiválasztottam a zselicségi Szennát és közvetlen környezetét nyelvi feldolgozásra. Mindig adtak külön pénzt is, hogy menjek Szennába gyűjteni. Minden iskolai szünetet meg ünnepet Szennában és környékén töltöttem, még a nyári vakációm is. Akkor még sajnos nem volt magnetofon, hogy fölvehettem volna vele óriási és értékes nyelvi anyagot. Csak kézzel jegyzeteltem, de így is nagyon szép volt. Akkor már arra gondoltam, hogy ha Somogyban Csurgón maradok, akkor csinállok egy somogyi szótárt. Ezt azért gondoltam, mert A zselicségi Szenna és vidéke magyar nyelvjárása című munkámat Balassa József ismertette a Nyelvőrben, és nagyon kedvező véleményt mondott róla. Nekem, a

kis falusi gimnáziumi tanárnak óriási jelentőségű volt a nagy tekintélyű Balassa elismerő véleménye” (Sz. Bozóki Margit 1987: 27).

Az 1940-es évek legelején Mészöly Gedeon támogatásával Kolozsvárra került, ahol a gyakorló gimnáziumban tanított, s közben az egyetemen is tartott órákat. A háború utolsó évében Szentesen, majd Békéscsabán dolgozott különböző iskolatípusokban. 1947-ben – ugyancsak Mészöly közbenjárására – a szegedi Baross gimnáziumban kapott állást, 1950 őszétől pedig a szegedi Pedagógiai Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének lett a vezetője. Innen 1952-ben került át az egyetemre, ahol 1955-től nyugdíjba vonulásáig (1977-ig) tanszékvezetőként tevékenykedett. Tudósként, tanárként és tanszékvezetőként, amint azt a tanszékre kerülésemtől (1970-től) kezdve közelről tapasztalhattam, nagyon sokat tett a magyar nyelvtudomány eredményeinek gyarapításáért és a hallgatók körében való megszeretettéért.

Aki néhány évtizedet eltöltött egy-egy egyetemi, főiskolai tanszéken, s ez alatt az idő alatt több tanszékvezető tevékenységét közelről is megismeri, az bizonyosan nem vitatja, hogy a tanszékvezető személyének, emberi és tudósi tulajdonságainak nemcsak egy-egy tanszéki beosztott, hanem a tanszéki közösség szempontjából is meghatározó szerepe lehet, különösen akkor, ha hosszabb ideig áll a tanszék élén. Nyíri professzor úr huszonnégy évig tevékenykedett tanszékvezetőként, s az ő irányításával vált a tanszék jó hírű (elsősorban nyelvtörténeti) tudományos műhellyé és összetartó, igazán jó közösséggé, amely elsődleges feladatának a hallgatóknak a tanári pályára való felkészítését, a színvonalas oktató-nevelő munkát és a tanszéki oktatóknak ezért történő jó együttműködését tekintette. A tanszéken munkára, kutatásra serkentő szellem, patriarkális állapot alakult ki, amely még Nyíri professzor úr nyugdíjba vonulása után is egy ideig (kb. a 80-as évek közepéig) megmaradt. Ez a légkör természetesen kedvezően hatott a diákokkal való foglalkozásra, az oktatásra és a tanszéki munkatársak tudományos kutatásaira, szakmai előrehaladására is.

Ilyen jó szellemű, vonzó tanszéki közösségbe kerültem hat évig tartó közép- és általános iskolai munka után. A beilleszkedés könnyen sikerült, hiszen Nyíri professzor úr jóvoltából több félévben is módom volt az egyetemen (egyszer-kétszer a főiskolán is) különféle órák, speciális kollégiumok tartására, és emellett folyamatosan figyelemmel kísérte kutatómunkámat is. Természetesen a tanszékre kerülve adódott igazán lehetőségem arra, hogy – közvetlenül és közvetve egyaránt – még több szakmai és módszertani tanácsot kapjak tőle. Máig emlékszem arra, hogy egy alkalommal, amikor tudományos munkámról érdeklődött, több megjelentetésre szánt cikkel álltam elő. Olvasván ezeket, arra intett, hogy jók ugyan a szóban forgó írások, de semmiképpen se siessek a megjelentetésükkel, érleljem még őket. Bevallom: akkor nem örültem túlzottan a tanácsának. Később azonban rájöttem, hogy teljes mértékben neki volt igaza. – Azt is gyakran tanácsolta – erre egész életműve meggyőző, szép és követhető példát nyújt –, hogy a nyelvésznek, ha maradandó értéket szeretne teremteni, minden-

kor mindenekeelőtt az adatokból kell kiindulnia. Számára a nyelvi adat szent, melyet tisztelni kell, figyelmen kívül hagyni, megváltoztatni megbocsáthatatlan hanyagságnak, sőt bűnnek számít. Nemezszer tapasztaltam, hogy egy-egy hiányzó nyelvi példa felkutatásáért mindent elkövetett, s addig nem zárta le cikkét, tanulmányát, míg pontosan meg nem tudta a szóban forgó adat lelőhelyét és mindazt, ami vele kapcsolatosan fontosnak látszott. Úgy tünik, mintha az ilyen szemléletű nyelvészek száma az utóbbi időben egyre fogyatkozna.

Biztos vagyok benne, hogy Nyíri professzor úr megértő, szinte atyai tanszékvezetői stílusára, jóindulatú és mindig segíteni kész vezetői módszerére mindegyik tanszéki munkatársa nem egy példát tudna mondani. A sok közül egyet szeretnék itt fölidézni. A névtanos kollégák bizonyára emlékeznek rá, hogy 1975-ben Bernben tartották a XII. Nemzetközi Névtani Kongresszust, amelyre az ő közbenjárására – teljesen váratlanul – én is kaptam meghívást. Természetesen nagyon örültem ennek, hiszen a tanszékre kerülésem után első alkalommal utazhattam nemzetközi kongresszusra, s mindjárt Svájcba. Ilyen előzmények után hozta szóba, hogy a tanszékről valakinek részt kell vennie a gyakorisági szótárnak a Nyelvtudományi Intézetben folyó munkálataiban, s ő rám gondolt. Mivel egy-egy járás helyneveinek közlétevéjeként akkoriban már feladatot vállaltam a Somogy megye földrajzi nevei és a Tolna megye földrajzi nevei című névgyűjteményekben, ezenkívül kandidátusi értekezésem írását is elkezdtem, ezért kérésére nemet mondtam. Ez láthatóan rosszul esett neki, s megemlítette, hogy nemrég javasolta részvételemet a berni kongresszusra, s bizony nem ezt várta tőlem. Látván, hogy kissé kijött a sodrából, már majdnem megbántam nemleges válaszomat, mégis azt feleltem, hogy inkább nem megyek el Bernbe. Erre – számomra meglepő módon, váratlanul – szinte teljesen megnyugodva azt válaszolta, hogy vegyek csak részt a kongresszuson, majd találunk valami megoldást. Azóta többször eszembe jutott ez az eset, s azt gondolom, hogy ilyen helyzetben ilyen reagálást alighanem kevés vezetőől kaptam volna.

Nyíri Antal tudományos munkássága eredményekben gazdag, szerteágazó. Noha például a magyar nyelvjáráskutatás, a tudománytörténet és a nyelvművelés tárgykörében is jelentős műveket alkotott, szakmai körökben mégis elsősorban kitűnő nyelvtörténésznek tartják, akinek maradandó értékű munkái vannak a nyelvtörténet minden területén, nem is szólva kiváló szövejtéseinek egész soráról. Munkásságának főbb eredményeit, kutatói érdemeit húsz évvel ezelőtt Deme László a következőképpen jellemezte: „Akár múltba, akár jelenbe nézve, s akár az irodalmi normát, akár a táji változatokat figyelve, Nyíri Antal mindig embert lát és láttat, akinek a nyelv életét tükrözi és gondolatait hordozza. Monográfiák, tanulmányok, cikkek, ismertetések – részletekről és összefüggő nagyobb egészekről – verzátnak mutatják őt különféle korokban, tájakban, részrendszerekben; a nagyobb írások áttekintő kedvét, a kisebbek kitékintő készségét jelzik” (1977: 6–7).

A nyelvtörténet iránti érdeklődése Mészöly Gedeonnak, a finnugor nyelvészet professzorának hatására már egyetemi hallgató korában kialakult. Mészöly irányításával készítette el A Winkler Kódex hangtana és szótana című doktori értekezését, amely 1933-ban jelent meg Szegeden, s amellyel már egészen fiatalon szakmai elismerést vívott ki. Évtizedekkel később a JATE Magyar Nyelvészeti Tanszékén viszont már az ő vezetésével és a tanszéki kollégák közreműködésével készült el a Münchener Kódex kritikai szövegkiadása (Nyíri Antal 1971), majd ugyancsak az ő szerkesztésében jelent meg néhány évvel ezelőtt A Münchener Kódex magyar-latin szótára című kiadványa is (Nyíri Antal 1993).

Nyíri professzor úr munkásságában jelentős helyet foglal el a szótörténet, az önálló szavak, szókapcsolatok és szólások eredetének kutatása. Szófejtéseinek eredményességét mutatja pl. az a tény, hogy szómagyarázataira nemegyszer hivatkozik A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára című alapmű, amely a szakirodalomban ismertté vált más magyarázatokkal szemben néhány etimológiáját elfogadhatóbbnak, meggyőzőbbnek tartja. Szófejtéseinek módszerében mesterének, Mészöly Gedeonnak a nyomdokain halad, szómagyarázatait – kiváló elődjéhez hasonlóan – az adatok gazdagsága, a példák sokrétű (hangtani, jelentéstani, tárgy- és stílustörténeti) bemutatása, a vizsgált szavak változásának ötletes összevetése és komplex elemzése jellemzi. Röviden szólva: szómagyarázatai lényegében a Meringer alapította Wörter und Sachen folyóirat azon módszerét követik, amely a szó és a tárgy egységének elvét vallotta, s amely századunk első évtizedeiben Magyarországon is több néprajzos és nyelvész munkásságában nyert teret, és Mészöly révén a szegedi egyetemen is elterjedt, sőt tovább gazdagodott. Maga Nyíri Antal – a belső keletkezésű szavak szófejtésének módszertani kérdéseivel foglalkozva – etimológiai kutatásainak fontosabb elveit a következőképpen fogalmazta meg: „... mivel a nyelv társadalmi jelenség, a szavak eredetének kutatásával együtt sokszor figyelembe kell vennünk a társadalom életének azt a szakaszát és szelvényét is, mellyel a megfejtendő szó vagy szócsoport összefügg, sőt a szó jelentésétől függően a természettudományok valamely ágának a vallomása is támogathatja a szófejtést. Csak így tudjuk megállapítani, hogy mi lehetett a megfejtendő szó eredeti hangsora, alaki szerkezete, és hogy mi lehetett az a szemléleti mozzanat, mely az illető szó eredeti jelentésének a kialakulásában közrejátszott, továbbá: hogy az eredetibb szóból hogyan keletkeztek a különféle alak- és jelentésváltozatok, és mi azoknak egymáshoz való viszonya. Mindezeket a tényeket komplex szófejtési módszerrel lehet csak feltárni” (1976: 217).

Nyíri Antal kutatói tevékenységének gazdagságát, sokszínűségét jól érzékelteti az a nagyszámú bibliográfiai tétel, tárgy- és szómutató, melyet Takáts Károlyné állított össze munkásságáról (1977: 933), s amely az azóta eltelt időben további tudományos dolgozatokkal bővült. Mindez azt jelzi, hogy – a magyar nyelvtudomány javára és a tanárképzés hasznára – nyugdíjba vonulása után is fáradhatatlanul munkálkodott

tovább, hiszen nem csupán publikációs tevékenységét folytatta azóta is, hanem még jó ideig nyelvtörténeti előadásokat is tartott, a magyar nyelvtörténetből speciális képzésben részesülő hallgatóknak pedig szemináriumi foglalkozásokat vezetett. Tudomány-szeretetét, munkabírását mutatja, hogy 1990-ben a Debrecenben rendezett VII. Nemzetközi Finnugor Kongresszuson nagy sikerű előadást tartott. Sajnálatos, hogy az a színvonalas és több évtizedes hagyományra visszatekintő nyelvtörténeti kutatási irány, melyet Mészöly Gedeon után elsősorban ő és Velcsov Mártonné képvisel, az utóbbi időben némiképpen háttérbe szorult Szegeden, s legfőljebb nyomokban mutatkozik meg egy-két tanítványának némely dolgozatában. Reméljük, hogy a bekövetkezett irányváltás csak átmeneti lesz, hiszen a magyarságkutatás érdekei többek között a nyelvtörténeti vizsgálódások előtérbe kerülését is megkívánják.

Kevés tanárnak adatik meg olyan nagy ívű, tudományos értékben gazdag és ugyanakkor oktató-nevelő munkáját tekintve is nagy hatású életpálya, mint amilyen Nyíri Antal professzor úré. Kevés emberből válik jeles tudós és kiváló tanár. A sorstól kapott kitűnő adottságok mellett a jó családi háttér, kiegyensúlyozott életmód, bölcs világszemlélet, derűt és nyugalmat sugárzó életfelfogás, mások iránti bizalom, töretlen hit a tudományban és saját munkájában – mind-mind olyan szerencsés körülmény és tulajdonság, amely lehetővé teszi, hogy közelgő 90. születésnapja alkalmából szívből köszönthessük. Biztos vagyok benne, hogy több ezer tanítványa közül, akiket tisztességre, egymás megbecsülésére, az egymás iránti bizalomra, a becsülettel végzett munkára nevelt, sokan gondolnak rá ma is hálával és szeretettel, és mindennapi tevékenységükben hasznosítani tudják mindazt az ismeretanyagot, amit lenyűgözően gazdag tudáskincséből tőle kaptak, s érvényesíteni tudják azt az életszemléletet, melyet Nyíri professzor úr magatartása sugárzott a vele való találkozások során az egyetem falai között és azokon kívül is. Őszintén hiszem és remélem, hogy mások nevében is szól azon jókívánságom: éljen még közöttünk sokáig jó egészségben, őrizze meg továbbra is alkotókedvét és hitét az emberben, a magyarság jövőjében, az anyanyelv megbecsülésében, amelyre nagy türelemmel, megértő szeretettel középiskolás és egyetemi diáknemzedékek sorát nevelte és tanította.

IRODALOM

- Sz. Bozóki Margit 1987: „Minden magyar embernek törekednie kellene a helyes és szabatos önkifejezésre!” A 80 esztendő dr. Nyíri Antal nyelvészprofesszorral beszélget Sz. Bozóki Margit, *Honismeret* 15, 26–28.
- Deme László 1977: Nyíri Antal köszöntése, *Néprajz és Nyelvtudomány* 21, 5–8.

-
- Lőrincze Lajos–Benkő Loránd 1951: *Magyar nyelvjárási bibliográfia*, Budapest, Akadémiai.
- Nyíri Antal szerk. 1971: *A Münchener Kódex 1466-ból. Kritikai szövegkiadás a latin megfelelővel együtt*, Budapest, Akadémiai.
- Nyíri Antal 1976: A belső keletkezésű szavak szófejtésének módszertani problémái, in *Az etimológia elmélete és módszere = Nyelvtudományi Értekezések* 89, 217–222.
- Nyíri Antal szerk. 1993: *A Münchener Kódex magyar–latin szótára*, Budapest, Akadémiai.
- Takáts Károlyné 1977: Nyíri Antal irodalmi munkássága, *Néprajz és Nyelvtudomány* 21, 9–33.